

FI Dnr 19-14426

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till ändringar i Finansinspektionens föreskrifter om försäkringsdistribution

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår ändringar i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2018:10) om försäkringsdistribution (försäkringsdistributionsföreskrifterna).

Ändringarna har sin grund i Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1935 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 vad gäller tekniska tillsynsstandarder för att justera basbeloppen i euro för ansvarsförsäkring och ekonomiska resurser för försäkrings- och återförsäkringsförmedlare (den delegerade förordningen). Genom förordningen görs ändringar i den artikel i försäkringsdistributionsdirektivet¹ som behandlar vilka belopp som en försäkringsförmedlares ansvarsförsäkring ska täcka.

Finansinspektionens föreslagna ändringar innebär att beloppen för ansvarsförsäkring i 7 kap. 2 § andra stycket föreskrifterna justeras till de högre belopp som framgår av den delegerade förordningen. Förslaget innebär även att bestämmelserna om vilka belopp som en ansvarsförsäkring minst ska täcka, och som gäller för företag med mer än en anställd, ändras för att ligga i linje med bestämmelserna i den delegerade förordningen. Dessutom föreslås vissa redaktionella ändringar i föreskrifterna.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2020, samma dag som den delegerade förordningen ska börja tillämpas.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	4
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	5
1.5	Ärendets beredning	6
2	Motivering och överväganden.....	6
2.1	Tillämpningsområde och definitioner	6
2.2	Utgångspunkter och Finansinspektionens förslag	7
2.3	Ikraftträdande	8
3	Förslagets konsekvenser.....	8
3.1	Konsekvenser för konsumenterna	8
3.2	Konsekvenser för företagen	9
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	10

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Europaparlamentet och rådet antog 2016 försäkringsdistributionsdirektivet², även benämnt IDD. Ett av syftena med direktivet är att förbättra kundskyddet vid distribution av försäkringar. Det gäller särskilt sådana försäkringar som kan ha stor ekonomisk betydelse för den enskilde, exempelvis försäkringsbaserade investeringsprodukter och vissa pensionsförsäkringar.

IDD är ett minimiharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att direktivets regler anger en miniminivå men varje medlemsstat kan välja att införa strängare reglering. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution (LFD), förordningen (2018:1231) om försäkringsdistribution (FFD) samt Finansinspektionens föreskrifter (2018:10) om försäkringsdistribution (försäkringsdistributionsföreskrifterna).

I IDD finns bestämmelser om att en försäkringsförmedlare ska ha en ansvarsförsäkring. Direktivet anger även vilka belopp en sådan ansvarsförsäkring minst ska täcka. Bestämmelserna om vilka belopp ansvarsförsäkringen ska täcka har införts i svensk rätt genom försäkringsdistributionsföreskrifterna.

I direktivet anges också att den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) vart femte år ska se över beloppen som den obligatoriska ansvarsförsäkringen minst ska täcka. Detta med hänsyn till utvecklingen av det europeiska konsumentprisindex som offentliggörs av EU:s statistikkontor Eurostat. Eiopa ska även ta fram utkast till tekniska standarder utifrån den procentuella förändringen av konsumentprisindexet och lägga fram dessa för kommissionen.

Den 13 maj 2019 antog kommissionen den delegerade förordningen (EU) 2019/1935 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 vad gäller tekniska tillsynsstandarder för att justera basbeloppen i euro för ansvarsförsäkring och ekonomiska resurser för försäkrings- och återförsäkringsförmedlare (den delegerade förordningen). Genom den delegerade förordningen ändras IDD på så sätt att de belopp som ansvarsförsäkringen ska täcka blir högre. Den ska tillämpas från och med den 12 juni 2020.

Målet med de ändringar som nu föreslås i försäkringsdistributionsföreskrifterna är i huvudsak att anpassa dem till den ändrade lydelse av IDD som den delegerade förordningen medför.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

1.2.1 Nuvarande regelverk

IDD

IDD är som nämns ovan ett minimiharmoniseringsdirektiv och hindrar inte medlemsstaterna från att behålla eller införa strängare bestämmelser för att skydda kunderna, under förutsättning att sådana bestämmelser står i överensstämmelse med unionsrätten.³

Av artikel 10.4 i IDD följer att försäkringsförmedlare och återförsäkringsförmedlare är skyldiga att ha en ansvarsförsäkring eller annan likvärdig garanti för ansvar till följd av fel eller försummelse i verksamheten. Ansvarsförsäkringen ska enligt bestämmelsen omfatta hela unionens territorium och ska minst täcka 1 250 000 euro per skada och totalt 1 850 000 euro för alla skador under ett år.

Enligt artikel 10.7 första stycket i IDD ska Eiopa, som nämns ovan, regelbundet se över de belopp som anges i artikel 10.4, med hänsyn till utvecklingen av det europeiska konsumentprisindex som offentliggörs av Eurostat. Den första översynen ska enligt bestämmelsen göras senast den 31 december 2017 och därefter ska en översyn göras vart femte år.

Det anges i andra stycket i samma artikel att Eiopa ska utarbeta utkast till tekniska standarder för tillsyn angående en anpassning av basbeloppen i euro enligt punkterna 4 och 6 som motsvarar den procentuella ändringen av det index som avses i första stycket i denna punkt från den 1 januari 2013 till den 31 december 2017 eller från dagen för den senaste översynen till dagen för den nya översynen, och att beloppet ska avrundas uppåt till närmaste 10-tal euro.

Av tredje stycket framgår att Eiopa skulle lägga fram dessa utkast till tekniska standarder för tillsyn för kommissionen senast den 30 juni 2018. Därefter ska utkastet till tekniska standarder för tillsyn läggas fram vart femte år.

I fjärde stycket anges att Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i andra och tredje stycket i denna punkt i enlighet med artiklarna 10–14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/79/EG.

³ Detta följer av skäl 3 i direktivet.

LFD och FFD

Kravet i artikel 10.4 i IDD om att försäkringsförmedlare är skyldiga att ha en ansvarsförsäkring har genomförts genom 2 kap. 7 § första stycket 5 och 2 kap. 8 § första stycket 2 LFD. Bestämmelserna anger att en förutsättning för att få tillstånd att distribuera försäkringar är att den fysiska eller juridiska personen omfattas av en ansvarsförsäkring för skadeståndsskyldighet som kan uppkomma om personen åsidosätter sina skyldigheter.

Därutöver finns bestämmelser i 4 kap. FFD om särskilda villkor som svenska försäkringsförmedlares ansvarsförsäkring ska innehålla. Dessa bestämmelser följer också av IDD och behandlas inte närmare här.

Försäkringsdistributionsföreskrifterna

De bestämmelser i försäkringsdistributionsföreskrifterna som kompletterar lagbestämmelserna, och som nu är föremål för ändring, behandlas i avsnitt 2.

1.2.2 Kommande regelverk

Av artikel 10.7 IDD framgår att förändringar av de nu aktuella bestämmelserna kommer att ske löpande i femårsintervall.

1.3 Regleringsalternativ

De föreslagna föreskriftsändringarna innebär en anpassning till de ändringar i IDD som görs genom den delegerade förordningen. Dessa anpassningar kan inte göras på annat sätt än genom att ändra försäkringsdistributionsföreskrifterna. Det finns därför inga regleringsalternativ.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Av 9 kap. 3 § FFD framgår att Finansinspektionen får meddela föreskrifter om en sådan ansvarsförsäkring som avses i 2 kap. 7 § första stycket 5 och 8 § första stycket 2 LFD när det gäller

1. högsta ersättning som kan lämnas vid ett och samma skadefall,
2. högsta ersättning som sammanlagt kan lämnas under ett år, och
3. indexering av högsta ersättningsbelopp.

Vidare anges i 9 kap. 1 § 2 FFD att Finansinspektionen i fråga om LFD får meddela föreskrifter om vad en anmälare, enligt 2 kap. 4 eller 5 §§, ska iaktta vid kontrollen av anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare eller anknutna försäkringsförmedlare när dessa förmedlare anmäls för registrering hos Bolagsverket.

Det anges i 9 kap. 1 § 15 FFD att Finansinspektionen i fråga om LFD får meddela föreskrifter om försäkringsdistributörers informationskyldighet enligt 5 kap. 1–9 §§ LFD.

1.5 Ärendets beredning

Under arbetet med att ta fram förslaget till föreskriftsändringar har Finansinspektionen haft en dialog med en extern referensgrupp som består av representanter från Svenska försäkringsförmedlares förening (SFM) och Försäkringsorganisationen Sak (FOSAK).

2 Motivering och överväganden

Finansinspektionen redogör nedan för de ändringar och tillägg som föreslås i förhållande till de nuvarande bestämmelserna i försäkringsdistributionsföreskrifterna.

I avsnitt 2.1 redogörs för tillämpningsområdet och definitioner. I avsnitt 2.2 behandlas allmänna utgångspunkter och Finansinspektionens förslag. Slutligen behandlas i avsnitt 2.3 frågan om när de föreslagna föreskriftsändringarna ska träda i kraft.

2.1 Tillämpningsområde och definitioner

Försäkringsdistributionsföreskrifterna gäller för fysiska och juridiska personer som driver verksamhet enligt LFD eller som ansöker om tillstånd att driva sådan verksamhet.

Anknutna och anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare⁴ omfattas inte av kravet på ansvarsförsäkring eftersom det försäkringsföretag (eller i förekommande fall försäkringsförmedlare) som dessa försäkringsförmedlare träffat avtal med är ansvarigt för ren förmögenhetsskada. Anknutna och anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare berörs därmed inte av de ändringar som nu föreslås.

I föreskrifterna används samma uttryck som i 1 kap. 9 § LFD om inte annat anges, jfr 1 kap. 2 § föreskrifterna. Därutöver betyder ansvarsförsäkring en sådan försäkring för skadeståndsskyldighet som avses i 2 kap. 7 § första stycket 5 (för fysisk person) och 2 kap. 8 § första stycket (för juridisk person) LFD.

Motsvarande uttryck används även i de ändringar som Finansinspektionen nu föreslår.

⁴ Jfr bl.a. 1 kap. 9 § 1 och 2 LFD.

2.2 Utgångspunkter och Finansinspektionens förslag

I 7 kap. 2 § andra stycket de nuvarande försäkringsdistributionsföreskrifterna anges att ansvarsförsäkringen ska täcka belopp på minst 1 250 000 euro per skada och totalt 1 850 000 euro under ett år. Utöver dessa beloppsgränser, som motsvarar vad som anges i artikel 10.4 i IDD, finns bestämmelser i 7 kap. 2 § tredje stycket om ersättningsnivåer i ansvarsförsäkringen som gäller för företag med fler än en anställd. För sådana företag har Finansinspektionen valt att gå längre än vad direktivet anger, och kräva högre nivåer när det gäller den högsta ersättning som kan betalas under ett år. Bestämmelser som gäller för företag med anställda fanns redan i Finansinspektionens numera upphävda föreskrifter (FFFS 2005:11) om försäkringsförmedling och överfördes sedan till försäkringsdistributionsföreskrifterna i princip oförändrade, men med viss uppräknings av beloppen.

Enligt artikel 1 i den delegerade förordningen ska IDD ändras på så sätt att beloppen som en ansvarsförsäkring minst ska täcka höjs från 1 250 000 euro till 1 300 380 euro per skada, och från 1 850 000 euro till 1 924 560 euro totalt för alla skador under ett år. Av skäl 1 i förordningen framgår att beloppen har fastställts utifrån att det europeiska konsumentprisindexet ökade med 4,03 procent under perioden 1 januari 2013–31 december 2017.

Mot bakgrund av den ändring som görs i IDD genom den delegerade förordningen behöver de belopp som anges i 7 kap. 2 § andra stycket försäkringsdistributionsföreskrifterna justeras. Den delegerade förordningen innehåller även en ändring av det belopp som anges i artikel 10.6 b i IDD. Detta berör emellertid inte svenska försäkringsförmedlare eftersom den svenska lagstiftaren har valt en annan lösning för detta, som anges i artikel 10.6 c.

Finansinspektionen föreslår även en ändring i det nuvarande tredje stycket i 7 kap. 2 § föreskrifterna, som anger den högsta ersättning som ska kunna betalas under ett år för försäkringsförmedlare som har mer än en anställd. Som nämns ovan saknar dessa bestämmelser motsvarighet i IDD. Finansinspektionen anser dock att även dessa belopp bör räknas upp på motsvarande sätt som de belopp som framgår av den delegerade förordningen. Syftet är att behålla kundskyddet i försäkringsförmedlars ansvarsförsäkring på en jämn nivå över tid, även för försäkringsförmedlare med ett visst antal anställda. Efter uppräknings bör beloppen avrundas uppåt till närmaste tiotal euro, i enlighet med artikel 10.7 andra stycket i IDD.

I anledning av att föreskrifterna nu anpassas till vad som gäller enligt den delegerade förordningen föreslås att upplysningsbestämmelsen i 7 kap. 4 § tas bort.

Finansinspektionen föreslår även vissa redaktionella ändringar i försäkringsdistributionsföreskrifterna som inte innebär några ändringar i sak. Bland annat läggs det saknade ordet ”sidoverksam” till i mellanrubriken till

3 kap. 4 §, och när det gäller 11 kap. 6 § andra stycket läggs ordet ”försäkringsförmedlare” till för att göra bestämmelsen tydligare.

2.3 Ikraftträdande

Finansinspektionen föreslår att ändringarna ska träda i kraft den 12 juni 2020, vilket är det datum som den delegerade förordningen ska börja tillämpas.

Den delegerade förordningen publicerades i EU:s officiella tidning (EUT) den 22 november 2019 och datumet den 12 juni 2020 framgår av en rättelse som publicerades den 29 november 2019.

Mot bakgrund av att det anges uttryckligen när den delegerade förordningen ska börja tillämpas bedömer Finansinspektionen att det inte är möjligt att ta någon särskild hänsyn när det gäller tidpunkten för reglernas ikraftträdande.

3 Förslagets konsekvenser

I avsnitt 1.1 och 1.3 finns en beskrivning av vad Finansinspektionen vill uppnå med de föreslagna ändringarna, vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna blir om den föreslagna regleringen inte kommer till stånd.

Uppgifter om de bemyndiganden som Finansinspektionens beslutanderätt grundar sig på framgår av avsnitt 1.4.

En bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande framgår av avsnitt 2.3.

Frågan om eventuella informationsinsatser behandlas under avsnitt 3.1.

Finansinspektionen bedömer att den föreslagna regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av att Sverige är med i EU. Som nämns ovan innehåller dock försäkringsdistributionsföreskrifterna även bestämmelser som saknar motsvarighet i IDD, och går på det sättet utöver direktivets miniminivå.

3.1 Konsekvenser för konsumenterna

Bestämmelserna i den delegerade förordningen innebär att konsumenter som anlitar sådana försäkringsförmedlare som omfattas av förordningen får ett förbättrat försäkringsskydd jämfört med i dag, genom försäkringsförmedlarnas ansvarsförsäkring.

För de ekonomiska skador som uppgår till ett högre belopp än ansvarsförsäkringens tak i dag, det vill säga mer än 1 250 000 euro, kan ersättningen bli högre. Ersättningen kan bli upp till 1 300 380 euro så länge det är fråga om en enskild skada som ska ersättas av ansvarsförsäkringen under ett år.

För ekonomiska skador som uppgår till ett lägre belopp än ansvarsförsäkringens tak i dag, innebär de föreslagna ändringarna ingen skillnad för vilken ersättning som kan lämnas från ansvarsförsäkringen. Detta så länge det är fråga om en enskild skada som ska ersättas under ett år.

Det samlade högsta beloppet för alla skador som kan ersättas ur en ansvarsförsäkring under ett år höjs också från 1 850 000 euro till 1 924 560 euro. Det ger ett förbättrat försäkringsskydd i sådana fall där ersättning ur samma ansvarsförsäkring behöver lämnas för flera skador under ett år.

Genom Finansinspektionens förslag förbättras skyddet i ansvarsförsäkringen på motsvarande sätt för sådana försäkringsförmedlare som har ett visst antal anställda och omfattas av bestämmelserna i 7 kap. 2 § tredje stycket föreskrifterna.

Finansinspektionen bedömer att de ändringar som görs genom föreskriftsförslaget är okomplicerade. Ändringarna bör dessutom vara kända av branschen då det framgår av artikel 10.7 IDD att en översyn ska göras vart femte år av de belopp som ansvarsförsäkringen ska omfatta. Förslaget bedöms därför inte kräva några särskilda informationsinsatser från Finansinspektionens sida.

3.2 Konsekvenser för företagen

3.2.1 Konsekvenser för försäkringsförmedlarna

Det finns i dag drygt 1 000 fysiska och juridiska personer i Sverige som har tillstånd att distribuera försäkringar och som därmed är skyldiga enligt lag att ha en ansvarsförsäkring som uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter.

De föreslagna ändringarna bedöms inte medföra några förändringar av försäkringsförmedlarnas faktiska verksamhet, utöver att deras ansvarsförsäkring minst ska täcka ett något högre belopp än i dag.

Om ersättningsbeloppen i ansvarsförsäkringen justeras upp med drygt fyra procent är det sannolikt att premien för försäkringen kan förväntas bli något högre. Finansinspektionen bedömer att den premiehöjning som kan bli aktuell knappast överstiger två procent, dvs. det är fråga om en mycket begränsad höjning.

Om premien för försäkringen blir dyrare berörs de försäkringsförmedlare som är skyldiga att ha en ansvarsförsäkring, genom att denna kostar något mer.

Försäkringsförmedlarna kan uppfylla de nya kraven antingen genom att säga upp befintliga försäkringsavtal och teckna nya avtal, alternativt justera befintliga avtal om parterna har avtalat om att en sådan justering kan komma

att ske. Försäkringsförmedlarna kan givetvis även välja att teckna ansvarsförsäkring hos en ny försäkringsgivare, vilket i så fall medför att försäkringsförmedlaren måste informera Finansinspektionen om bytet.⁵

3.2.2 Konsekvenser för försäkringsföretagen

Försäkringsföretagens ekonomiska ställning bedöms inte påverkas av de föreslagna höjda beloppen i ansvarsförsäkringen. De inbetalda premierna för alla olika typer av ansvarsförsäkringar för samtliga svenska försäkringsföretag samt Trygg-Hansa uppgick till 3,4 miljarder kronor 2018. Det saknas statistik över hur premierna fördelar sig över enskilda ansvarsförsäkringsprodukter, men Finansinspektionen uppskattar att försäkringsförmedlaransvar omfattar ett par promille av den totala summan. Den föreslagna höjningen av beloppen i ansvarsförsäkringen bedöms därför inte ha någon nämnvärd inverkan på försäkringsföretagens ekonomiska ställning.

Det saknas även uppgifter om hur stor del av försäkringsföretagens skadekostnad som kan påverkas. Finansinspektionen bedömer att skadestånd i den storleksordning som överstiger de aktuella beloppen är ovanliga, även om kostnaden kan bli stor när en sådan skada inträffar. Även om sådana händelser skulle motsvara så mycket som hälften av den totala skadekostnaden för försäkringsföretagen bedöms den totala skadekostnaden öka med cirka två procent. Den motiverade premiehöjningen skulle vara något mindre eftersom omkostnaderna inte bedöms påverkas.

Eventuellt kan de föreslagna ändringarna medföra en viss administrativ börda för försäkringsföretagen för att avtalen om ansvarsförsäkring ska motsvara de nya krav som ställs.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

De föreslagna ändringarna bedöms inte medföra några egentliga konsekvenser för Finansinspektionen. Några särskilda merkostnader bedöms inte heller uppkomma.

⁵ Detta följer av 15 kap. 4 § försäkringsdistributionsföreskrifterna.